

Nowa unijna strategia równouprawnienia płci

Daleko nam jeszcze do pełnego równouprawnienia płci, a to odbija się na życiu i życiowych szansach pojedynczych kobiet, dziewcząt, chłopców i mężczyzn, wspólnot, w których żyją, i UE jako całości. Komisja Europejska włączyła wniosek dotyczący nowej strategii UE na rzecz równouprawnienia płci do swojego programu prac na rok 2020. Ma ona wydać oświadczenie w sprawie tego wniosku podczas sesji plenarnej Parlamentu w lutym.

Kontekst

Na mocy traktatów UE jest zobowiązana do przestrzegania zasady [równouprawnienia płci](#) we wszystkich swoich działaniach (art. 2 i 3 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej (TEU) oraz art. 8 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFEU), a także może ustanawiać przepisy mające na celu zwalczanie dyskryminacji ze względu na płeć (art. 19 TFUE). [Coroczne monitorowanie](#) działań i [prace badawcze](#) prowadzone przez Europejski Instytut ds. Równości Kobiet i Mężczyzn (EIGE) pokazują, że przedsięwzięte do tej pory środki przyniosły postępy, ale konieczne są dalsze działania. Ze [wskaźnika równouprawnienia](#) EIGE wynika, że postęp jest powolny i [nierównomierny](#), z istotnymi różnicami między [państwami](#). Badania wykazują [negatywny wpływ](#) zróżnicowania sytuacji kobiet i mężczyzn oraz potencjalne korzyści płynące z równouprawnienia płci dla jednostek, społeczeństwa i [gospodarki](#). Aby opracować sprawiedliwą i skuteczną politykę, należy również dokładnie rozważyć aspekt płci w odniesieniu do [nowych wyzwań](#), takich jak [trendy demograficzne](#), [cyfryzacja](#), [sztuczna inteligencja](#) i [zmiany klimatu](#). Pomimo wzrostu liczby „[ruchów antygenderowych](#)” w UE, [badania opinii publicznej](#) pokazują, że zdecydowana większość Europejczyków zgadza się, że propagowanie równouprawnienia płci jest ważne dla sprawiedliwego i demokratycznego społeczeństwa, gospodarki oraz dla nich samych, i że coraz większa część obywateli chciałaby, aby UE robiła więcej w tej dziedzinie.

Wniosek Komisji Europejskiej

Komisja przedstawia w ramach wszechstronnych wieloletnich programów politycznych wnioski ustawodawcze oraz wnioski w sprawie środków o charakterze nieustawodawczym służące zwiększeniu równouprawnienia kobiet i mężczyzn. Program, który właśnie się zakończył, zatytułowany „[Strategiczne zaangażowanie na rzecz równouprawnienia płci na lata 2016–2019](#)”, miał te same priorytety, co poprzednia [strategia na lata 2010–2015](#), a mianowicie: **zniwelowanie różnic w traktowaniu kobiet i mężczyzn w odniesieniu do zatrudnienia, wynagrodzeń, emerytur oraz procesów decyzyjnych; wykorzenienie przemocy ze względu na płeć oraz wspieranie ofiar**; oraz **propagowanie równouprawnienia płci i praw kobiet na całym świecie**. Niemniej jednak w momencie przyjęcia programu pojawiło się ogólne [poczucie niepokoju](#), że został on [obniżony](#) do rangi dokumentu roboczego służb Komisji.

Nowa przewodnicząca Komisji Ursula von der Leyen uznała równouprawnienie płci za jeden z głównych tematów i celów swojej Komisji (2019–2024). W swoich [wytocznych politycznych](#) obiecała nową strategię UE na rzecz równouprawnienia płci, która ma stanowić podstawę tego politycznego zaangażowania i wspierać długofalowe działania w UE i poza nią. Odpowiedzialność za tę strategię spoczywa na [komisarz ds. równości](#), Helenie Dalli. [Program prac Komisji na rok 2020](#) obejmuje strategię na rzecz równouprawnienia płci (2020–2024) w ramach [naczelnego celu 6: Nowy impuls dla demokracji europejskiej](#). Oczekuje się, że zostanie on przyjęty jako komunikat w pierwszym kwartale 2020 r., z okazji [Międzynarodowego Dnia Kobiet](#). Komisja opublikowała już [plan działania](#) określający priorytety. Nowa strategia będzie nadal koncentrować się na luce płacowej między kobietami a mężczyznami, równouprawnieniu w odniesieniu do podejmowania decyzji, zwalczaniu przemocy uwarunkowanej płcią, a także wprowadzi nowe priorytety, takie jak sztuczna inteligencja i zmiany klimatu. Zostaną w niej przedstawione nowe wnioski ustawodawcze (na przykład w sprawie przejrzystości wynagrodzeń) i będzie ona wspierać skuteczne wdrażanie obowiązującego ustawodawstwa UE (w szczególności [dyrektywy w sprawie równowagi między życiem zawodowym a prywatnym](#)). Utrzymany zostanie obecny podwójny nacisk na [uwzględnianie aspektu płci](#) w strategiach politycznych UE oraz na ukierunkowane środki mające na celu zwalczanie utrzymujących się lub pojawiających się różnic w traktowaniu kobiet i mężczyzn. Nowe priorytety o charakterze przekrojowym będą obejmować stereotypy dotyczące płci, rolę mężczyzn i chłopców oraz skumulowane skutki różnic w traktowaniu kobiet i mężczyzn w trakcie całego życia. Strategia ta będzie również dotyczyć „[interseksyjności](#)”, aby uwzględnić interakcje między płcią a takimi cechami jak wiek, pochodzenie etniczne, tożsamość i orientacja seksualna oraz niepełnosprawność. W odniesieniu do stosunków zewnętrznych, strategia zostanie uzupełniona nowym [planem działania w sprawie równości płci](#) (zwanym GAP III).

Stanowisko Parlamentu Europejskiego

W trakcie kadencji 2014–2019 Parlament przyjął [jasne stanowiska](#) w poszczególnych kwestiach objętych strategicznym zaangażowaniem i [wielokrotnie](#) wzywał do wzmocnienia unijnych ram na rzecz promowania praw kobiet i równouprawnienia płci. Wyraził ubolewanie, że program na lata 2016–2019 został opublikowany jako dokument roboczy służb Komisji, a nie kompleksowy komunikat, uznając to za [umniejszenie znaczenia](#) tego obszaru polityki. Parlament przedstawił również konkretne zalecenia dotyczące treści nowej strategii na rzecz równouprawnienia płci. Zawierały one wnioski dotyczące: konkretnych punktów odniesienia i specjalnego budżetu na pomiar postępów i ich realizację; połączenia ukierunkowanych działań z uwzględnieniem aspektu płci; środków mających na celu rozwiązanie problemu dyskryminacji z wielu przyczyn jednocześnie i zaspokojenie potrzeb różnych grup kobiet; oraz lepszej koordynacji z międzynarodowymi i unijnymi strategiami, w tym [Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030](#) Narodów Zjednoczonych, strategią „Europa 2020”, europejskim semestrem i wieloletnimi ramami finansowymi. W swojej [rezolucji](#) z 15 stycznia 2020 r. w sprawie praw człowieka i demokracji na świecie obecny Parlament ponownie wezwał do opracowania solidnej strategii UE na rzecz równouprawnienia płci, prosząc o kompleksową, wiążącą strategię o statusie komunikatu Komisji.

Komisja Praw Kobiet i Równouprawnienia Parlamentu Europejskiego (FEMM) przeprowadziła nieformalną wymianę poglądów z Komisją w trakcie przygotowywania wniosku Komisji. W grudniu 2019 r. Komisja przeprowadziła własne [wysłuchanie](#) w celu uzyskania opinii społeczeństwa obywatelskiego i środowisk akademickich. Komisja FEMM pracuje obecnie nad sprawozdaniem z własnej inicjatywy w sprawie strategii na rzecz równouprawnienia płci ([2019/2169\(INI\)](#)), które ma zostać przedstawione w komisji w czerwcu 2020 r. Podczas wysłuchania w grudniu sprawozdawczyni Maria Noichl (S&D, Niemcy) podkreśliła, że najważniejszym priorytetem jest opracowanie skutecznej strategii, która poprawi jakość życia ludzi, i że należy ją oceniać pod kątem korzyści, jakie przyniesie wszystkim kobietom.

Stanowisko Rady

Rada, podobnie jak Parlament Europejski, [wielokrotnie](#) wzywała do opracowania strategii wysokiego szczebla na rzecz równouprawnienia płci, która byłaby zgodna ze strategicznym zaangażowaniem Komisji. W 2018 r. unijni ministrowie ds. równouprawnienia płci ze wszystkich państw członkowskich UE (z wyjątkiem Węgier) podpisali wspólną deklarację zatytułowaną „[Równouprawnienie płci jako priorytet Unii Europejskiej dziś i w przyszłości](#)”, w której potwierdzili, że równouprawnienie płci jest priorytetem Unii Europejskiej i wezwali do opracowania niezależnej strategii UE na rzecz równouprawnienia płci. W [programie strategicznym Rady Europejskiej](#) przyjętym w czerwcu 2019 r. podkreślono, że ze społecznych i gospodarczych względów konieczne jest zwiększenie przez UE i jej państwa członkowskie wysiłków na rzecz zagwarantowania praw i równych szans dla wszystkich, jak również równości kobiet i mężczyzn. W obecnym [programie trzech prezydentur](#) (styczeń 2019 r. – czerwiec 2020 r.) podkreślono również znaczenie równouprawnienia jako wspólnej wartości oraz potrzebę promowania równych szans i równouprawnienia płci we wszystkich obszarach polityki UE, a także przyjęcia strategii na rzecz równouprawnienia płci łączącej konkretne działania i uwzględnianie aspektu płci. W dniu 22 grudnia 2019 r. Rada ds. Zatrudnienia, Polityki Społecznej, Zdrowia i Ochrony Konsumentów (EPSCO) przeprowadziła [debate](#) na temat przyszłej polityki równouprawnienia płci na kolejne pięć lat.

Stanowisko zainteresowanych stron

Aby określić, które kwestie, grupy i rodzaje działań powinny być traktowane priorytetowo, a które obszary polityki UE wymagają lepszego uwzględnienia perspektywy płci, Komisja przeprowadziła [internetowe konsultacje publiczne](#) i dyskusje ze społeczeństwem obywatelskim i organami doradczymi. [Komitet Doradczy ds. Równych Szans Kobiet i Mężczyzn](#) oraz [Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny](#) przedstawiły zalecenia dotyczące nowej strategii, wzywając m.in. do lepszego uwzględniania aspektu płci i sporządzania budżetu z uwzględnieniem aspektu płci we wszystkich obszarach polityki, przyjęcia przekrojowego podejścia w celu rozwiązania problemu łączenia różnych przyczyn dyskryminacji oraz wspierania organizacji społeczeństwa obywatelskiego działających na rzecz większego równouprawnienia płci. W swoich szczegółowych [zaleceniach](#) dotyczących nowej strategii Europejskie Lobby Kobiet poruszyło podobne kwestie. Podkreślono, że strategia powinna uwzględniać potrzeby i doświadczenia kobiet z różnych środowisk oraz zapewniać lepsze zasoby dla organizacji kobiecych. Wezwano również do uwzględniania aspektu płci we wszystkich obszarach polityki UE, w szczególności takich jak nowy Zielony Ład i jednolity rynek cyfrowy, w których aspekt płci może nie być oczywisty, oraz do sporządzania budżetu z uwzględnieniem aspektu płci we wszystkich programach w celu oceny wszelkich negatywnych skutków dla równouprawnienia płci i kobiet. Organizacja [Plan International](#) wezwała do większego skupienia się na szczególnych potrzebach dziewcząt, natomiast [Europejska Platforma Osób Starszych](#) zaproponowała, w jaki sposób działania UE mogłyby odpowiedzieć na wyzwania, przed którymi stoją kobiety w zaawansowanym wieku, w szczególności w dziedzinie niezależności ekonomicznej, zdrowia i przemocy wobec kobiet. [Europejskie Forum Osób Niepełnosprawnych](#) wezwało do uwzględnienia w nowej strategii kwestii dotyczących niepełnosprawnych kobiet i dziewcząt.

